

TÖÖLEHT 4

Kehastuge ühe Kiribatiga seotud huvirühma esindajateks (huvirühmad määratakse loosiga), kes osalevad 2021. a toimuval COP26-l (ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 26. konverents).

Teie ülesanne on koostada oma huvirühma fookusest lähtuv pöördumine konverentsil osalejate poole, mille eesmärk on selgitada kliimamuutuste ja merevee taseme tõusu puudutavate probleemide tõsidust ning vajadust võtta vastu otsuseid kliimamuutuste pidurdamiseks.

Temaatilise pöördumise koostamiseks võite kasutada filmist „Anote laev” saadud teadmisi, internetti ja sellele töölehele lisatud taustatekste/-videoid.

Pöördumise koostamiseks on aega **30 minutit**. Selle sisu peaks koosnema kolmest põhiosast:

- põhiprobleemi(de) kirjeldus
- argumendid: miks on vaja kohest tegutsemist
- nõudmised COP26-l osalevate riikide juhtidele.

Valige endi seast pöördumise ettekandja(d). Igal rühmal on ettekandeks aega **2 minutit**.

TEEMA 4: HAIGUSTE LEVIK (SAASTUNUD VEE JA ÕHU KAUDU LEVIVAD HAIGUSED)

TEIE ROLL (HUVIRÜHM)

Kiribati Terviseamet

TAUSTAINFO

Veega seotud haigused on tavaliselt põhjustatud sellest, et joogivesi pole puhas ega ohutu. Isegi kui vett keeta vähemalt 10 minutit, on see saastunud, sest õhk on tolmu täis. See kehtib eriti katuserennide abil kogutava vihmavee kohta, sest katused on määrdunud ja soolaga kaetud, eriti majadel, mis paiknevad rannikul. (ÜRO, 2009)

Kui igakuine veetõus on kõrge, ujutavad kanalisatsioonisüsteemid sageli üle. See toob kaasa suurema haiguste, eriti düsenteeria, riski (Gerhardt, 2020: 76). Lisaks suurendavad kõrgem õhutemperatuur ja muutused sademetes selliste haiguste nagu dengue palavik ja ciguatera mürgistus levimist.

Atollide probleem on, et liiv on poorne ja merevesi võib mageveekihi kergesti saastada. Saastunud veest tingitud haigused põhjustavad suuri kulutusi ja palju sotsiaalseid probleeme. Kuuma ja kuival aastaajal levib laialdaselt gripp. Ka pikaajaline põud soodustab gripi kiiret levikut. Näiteks oli Kiribati H1N1 gripi suhtes väga haavatav. (ÜRO, 2009)

Ligi kümme aastat kestnud regulaarsed üleujutused on muutnud Tarawa (Kiribati pealinna) niigi õhukese ja saastunud mageveekihi osad soolaseks. Puhas põhjavesi on peaaegu olematu. Põllukultuurid surevad. Aastatel 2005–2010 suurenes alatoitluse all kannatavate inimeste arv kaheksa korda. 2015. a septembris vallandus saastunud vee kaudu levinud rotaviiruse puhang, mis nakatas 2513 alla 5-aastast last. Seitse last surid. (Mathiesen, 2015)

Kiribati kliimat ja inimeste tervist käsitlevas WHO (Maailma Terviseorganisatsioon) 2017. aasta aruandes tuuakse välja seosed kliima ja inimeste toiduga varustamise vahel ning mainitakse merevee soojenemisega seotud ciguatera mürgituse sagenemist riigis. Ciguatera on toiduga leviv haigus, mida põhjustab cigua-toksiini sisaldavate kalade söömine. Selle sümptomiteks on kõhulahtisus ja oksendamine, paresteesia, tuimus, suurenenud kuum- ja külmatundlikkus ning üldine nõrkus. Toidu kuumutamine toksiine ei eemalda. Ciguatera tekitab Kiribatis aina enam terviseprobleeme. (Cauchi, Correa-Velez ja Bambrick, 2019)

Vee olukord on ärevusttekitav. Mageveekihist tarbitakse vett 20% kiiremini, kui vihm selle asendada suudab. Kaasaegsete tualettruumide puudumise tõttu peavad inimesed kasutama välikäimlaid. Sellest tulenevad bakterid, samuti tööstus- ja olmekemikaalid ning merevesi saastavad kõiki veeallikaid, sealhulgas riiklike veehoidlaid. 60% atolli elanikkonnast saab puhast vett riiklikest veehoidlatest. Ülejäänud 23 000 inimest peab leppima kaevuveega, mida Tarawa juhtiv terviseametnik Patrick Timeon kirjeldab kui „äärmiselt ohtlikku”. (Mathiesen, 2015)

**KASUTATUD
KIRJANDUS:**

- Cauchi, J. P., Correa-Velez, I., & Bambrick, H. (2019). Climate change, food security and health in Kiribati: a narrative review of the literature. *Global Health Action*.
- Gerhardt, C. (2020). Sea Level Rise, Marshall Islands and Environmental Justice. *In Climate Justice and Community Renewal*. Routledge.
- Mathiesen, K. (2015, March 9). *Losing paradise: the people displaced by atomic bombs, and now climate change*. Retrieved from The Guardian: <https://www.theguardian.com/environment/2015/mar/09/losing-paradise-the-people-displaced-by-atomic-bombs-and-now-climate-change>
- United Nations. (2009). *Security Implications of Climate Change in Kiribati*. United Nations. https://sustainabledevelopment.un.org/content/dsd/resources/res_pdfs/ga-64/cc-inputs/Kiribati_CCIS.pdf